

Toruń, 20 września 2026 r.

Marcin Łowicki

e-mail: biurolowicki@gmail.com

Rada Gminy Pawłów
za pośrednictwem Przewodniczącego Rady

PETYCJA

w sprawie nagrywania i publikowania jawnych posiedzeń komisji rady

Na podstawie art. 63 Konstytucji RP oraz art. 2 ust. 1–3 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach, działając w interesie publicznym, zwracam się o wprowadzenie w Gminie Pawłów trwałej zasady nagrywania jawnych posiedzeń komisji rady i późniejszego publicznego udostępniania tych nagrań.

Nie wnoszę o tworzenie rozbudowanego systemu transmisji internetowych ani o profesjonalną realizację obrazu. Wystarczającym minimalnym standardem jest pełne nagranie dźwięku jawnej części posiedzenia o jakości pozwalającej zrozumieć przebieg obrad, a następnie jego publikacja. Taki zapis może być wykonany lokalnie – także prostym dyktafonem, rejestratorem, mikrofonami lub sprzętem używanym już do obsługi sesji – bez obowiązku transmisji na żywo i bez konieczności stałego dostępu do Internetu podczas posiedzenia.

Wnoszę o:

1. nagrywanie wszystkich jawnych posiedzeń komisji rady, co najmniej w formie pełnego zapisu dźwięku jawnej części posiedzenia – od rozpoczęcia do zakończenia tej części, z wyjątkiem fragmentów, których jawność została zgodnie z prawem ograniczona;
2. objęcie tą zasadą komisji stałych i doraźnych, w tym Komisji Rewizyjnej, Komisji Skarg, Wniosków i Petycji oraz wspólnych posiedzeń komisji;
3. publikowanie nagrań w BIP, na stronie samorządu albo w innym publicznie dostępnym archiwum, w sposób pozwalający łatwo je odnaleźć i odtworzyć bez konieczności składania indywidualnego wniosku o informację publiczną;

Ustawa o samorządzie gminnym sama wskazuje na dyskusyjny charakter pracy komisji. Art. 21 ust. 4 przewiduje, że radni niebędący członkami danej komisji mogą uczestniczyć w jej posiedzeniu, zabierać głos w dyskusji i składać wnioski.

Dlatego dostęp do pracy komisji nie powinien ograniczać się do informacji o wyniku głosowania czy do protokołu. Nagranie pozwala poznać argumenty, pytania, odpowiedzi i stanowiska, które poprzedzały rozstrzygnięcie.

Brak ustawowego obowiązku nagrywania komisji nie oznacza zakazu

Ustawa o samorządzie gminnym nakłada obowiązek transmisji i utrwalania obrad rady gminy, ale nie ustanawia analogicznego powszechnego obowiązku wobec posiedzeń komisji. Nie oznacza to jednak, że gmina nie może przyjąć wyższego standardu jawności.

Art. 11b ustawy o samorządzie gminnym ustanawia zasadę jawności działalności organów gminy i wprost obejmuje prawem wstępu także posiedzenia komisji rady. Art. 22 ust. 1 tej ustawy przewiduje natomiast, że organizację wewnętrzną oraz tryb pracy organów gminy określa statut.

W materiałach opublikowanych przez Rzecznika Praw Obywatelskich przywołano stanowisko MSWiA, zgodnie z którym obowiązujące rozwiązania prawne pozwalają zwiększać jawność komisji na poziomie lokalnym, w tym przez odpowiednie regulacje statutowe. Sejmowa Komisja Samorządu Terytorialnego i Polityki Regionalnej, odpowiadając RPO w 2025 r., również zachęcała do wykorzystywania istniejących rozwiązań prawnych na poziomie lokalnym.

Brak powszechnego obowiązku ustawowego odpowiada więc na pytanie, czy każda gmina musi już dziś nagrywać komisje. Nie odpowiada natomiast na pytanie, czy konkretna gmina może taki standard dobrowolnie wprowadzić. Przedmiotem tej petycji jest właśnie podjęcie lokalnej decyzji o zwiększeniu jawności.

Ustawa o dostępie do informacji publicznej również przewiduje materiały rejestrujące obrady. Art. 18 dotyczy jawności i dostępności posiedzeń określonych organów kolegialnych, a art. 19 przewiduje udostępnianie protokołów lub stenogramów, chyba że sporządzone i udostępnione zostaną materiały audiowizualne lub teleinformatyczne rejestrujące w pełni obrady. Przepisy te nie tworzą powszechnego obowiązku nagrywania każdej komisji rady gminy, ale pokazują, że ustawodawca traktuje pełny zapis obrad jako prawnie dopuszczalną formę dokumentowania i udostępniania przebiegu posiedzenia.

Nagrania są potrzebne również radnym

Publiczne nagrania posiedzeń komisji mogą być przydatne nie tylko mieszkańcom.

Radny może nie być członkiem danej komisji, może nie uczestniczyć w konkretnym posiedzeniu albo przed głosowaniem na sesji chceć dokładniej zapoznać się z argumentami przedstawionymi wcześniej.

Ma to szczególne znaczenie w sprawach, w których przed komisją wypowiadają się mieszkańcy, autorzy petycji i wniosków, organizacje społeczne, eksperci, urzędnicy lub inne zainteresowane strony.

Uzasadnienie komisji przedstawia jej stanowisko. Nie zawsze oddaje jednak wszystkie argumenty, które podczas posiedzenia zostały przedstawione, w tym argumenty osób, których stanowiska komisja ostatecznie nie podzieliła.

Nagranie pozwala radnemu zapoznać się z tymi argumentami bezpośrednio i samodzielnie je ocenić.

Mieszkaniec może sam nagrywać jawne posiedzenie

Jawność działalności organów gminy wynika z art. 11b ustawy o samorządzie gminnym.

Rzecznik Praw Obywatelskich, odwołując się do art. 61 Konstytucji RP i orzecznictwa sądów administracyjnych, wskazywał, że osoba uczestnicząca w jawnym posiedzeniu komisji może samodzielnie rejestrować jego przebieg.

Mieszkaniec może więc przyjść na posiedzenie z telefonem, dyktafonem lub innym urządzeniem i nagrać obrady.

Nie każdy ma jednak możliwość pojawienia się w urzędzie w określonym dniu i godzinie. Posiedzenia komisji często odbywają się w czasie pracy mieszkańców. Przeszkodą mogą być również obowiązki opiekuńcze, ograniczona mobilność, choroba, odległość od siedziby urzędu albo po prostu brak wiedzy przed posiedzeniem, że dana sprawa okaże się dla konkretnej osoby istotna.

Systemowe nagrywanie przez samorząd nie tworzy nowej jawności. Sprawia natomiast, że dostęp do przebiegu jawnego posiedzenia nie zależy od osobistej obecności mieszkańca i posiadania przez niego własnego urządzenia nagrywającego.

Protokół i nagranie nie są tym samym

Protokół pozostaje potrzebnym dokumentem z posiedzenia i nie proponuję zastępowania go nagraniem.

Spełniają jednak różne funkcje.

Protokół porządkuje przebieg posiedzenia. Nagranie pozwala wrócić do rzeczywistej wypowiedzi, pytania, odpowiedzi, argumentacji i kontekstu dyskusji.

Rzecznik Praw Obywatelskich zwracał uwagę, że protokół może nie oddawać przebiegu obrad tak dokładnie jak nagranie, zwłaszcza w zakresie konkretnych wypowiedzi, stanowisk i argumentów.

Protokół i nagranie powinny się uzupełniać, a nie wzajemnie zastępować.

Najprostszy wariant: pełne AUDIO i publikacja po posiedzeniu

Nie jest konieczne instalowanie kamer ani prowadzenie transmisji na żywo. Minimalny model może wyglądać bardzo prosto: uruchomienie urządzenia rejestrującego przed rozpoczęciem jawnej części posiedzenia, lokalny zapis dźwięku, sprawdzenie materiału po posiedzeniu, ewentualna anonimizacja lub wyciszenie niezbędnego fragmentu i publikacja pliku w publicznym archiwum.

Najważniejsze jest, aby nagranie było na tyle czytelne, żeby osoba, która nie uczestniczyła w posiedzeniu, mogła zrozumieć wypowiedzi i odtworzyć przebieg dyskusji. Nie chodzi o jakość studyjną.

Można wykorzystywać systemy konferencyjne, przenośne rejestratory, dyktafony, mikrofony, komputery lub inne urządzenia pozostające w dyspozycji urzędu. Nie ma potrzeby przypisywania do realizacji podstawowego postulatu kosztów kamery, operatora, streamingu czy wozu transmisyjnego, jeżeli rada nie wybiera takiego rozszerzonego modelu.

Współczesny sprzęt i oprogramowanie oferują również takie możliwości jak redukcja szumów czy automatyczna transkrypcja. Mogą one ułatwiać późniejszą pracę z nagraniem, ale nie powinny być warunkiem wprowadzenia podstawowego rozwiązania.

Jeżeli urząd już rejestruje posiedzenia komisji na potrzeby sporządzania protokołów, nie ma potrzeby budowania systemu od początku. W pierwszej kolejności warto ustalić zasady sprawdzania, opisywania i publikowania materiału, który już powstaje.

Posiedzenia poza siedzibą urzędu

Samo przeniesienie posiedzenia do innego budynku nie powinno być powodem rezygnacji z nagrywania.

Jeżeli komisja obraduje w szkole, bibliotece, domu kultury, świetlicy, jednostce organizacyjnej albo innym pomieszczeniu, można wykorzystać urządzenie przenośne.

Do zapisania nagrania nie jest potrzebny stały dostęp do Internetu ani transmisja na żywo.

Inaczej wygląda sytuacja podczas wizji lokalnej, oględzin czy posiedzenia, podczas którego uczestnicy przemieszczają się w terenie. W takich przypadkach nagranie powinno być wykonywane w miarę możliwości technicznych i organizacyjnych.

Rozwiązanie działa w praktyce – Ciechocinek i Bieruń

Praktycznym współczesnym przykładem jest Ciechocinek. W odpowiedzi na wniosek o informację publiczną z 4 września 2026 r. (WOS.1431.145.2026) urząd wskazał, że wszystkie komisje stałe i doraźne są nagrywane od 16 czerwca 2025 r. Posiedzenia nie są transmitowane na żywo – są nagrywane i publikowane po zakończeniu. Do nagrywania służy dyktafon oraz mikrofony na sali obrad, przy czym wykorzystywane są również mikrofony używane do transmisji sesji Rady Miejskiej. Urząd wskazał też, że nagrywanie ułatwiło sporządzanie protokołów.

Ciechocinek publikuje w 2026 r. również zapisy posiedzeń Komisji Skarg, Wniosków i Petycji. Pokazuje to, że zwiększona jawność może obejmować także komisję zajmującą się sprawami indywidualnymi, jeżeli samorząd stosuje odpowiednie zasady ochrony informacji i anonimizacji.

Drugim przykładem jest Bieruń. Zarządzenie Burmistrza Miasta Bierunia nr B.0050.016.2014 z 23 stycznia 2014 r. dotyczyło publikowania w BIP nagrań z sesji oraz posiedzeń komisji stałych, z wyłączeniem Komisji Rewizyjnej. Z odpowiedzi Urzędu Miejskiego w Bieruniu z 3 września 2026 r. (ORM.1431.2.2026) wynika, że nagrywanie funkcjonuje od stycznia 2014 r.; obecnie nie obejmuje Komisji Rewizyjnej oraz Komisji Skarg, Wniosków i Petycji. Urząd wskazał jako wykorzystywany sprzęt dyktafon i 27 mikrofonów, a koszt dodatkowego zakupu dyktafonu wyniósł 234,95 zł. Nagrania są publikowane po posiedzeniach w BIP, a urząd podał także, że rozwiązanie ograniczyło zakres i czas pracy związany z protokołowaniem.

Bieruń nie jest zatem przykładem pełnego standardu obejmującego wszystkie komisje. Jest natomiast ważnym dowodem, że lokalne nagrywanie i późniejsza publikacja komisji może funkcjonować stabilnie przez ponad dekadę przy wykorzystaniu prostego sprzętu. Ciechocinek pokazuje z kolei model obejmujący wszystkie komisje stałe i doraźne oraz publikację bez transmisji na żywo.

Sieć Obywatelska Watchdog Polska przeprowadziła ogólnopolski monitoring jawności komisji. Z opublikowanego w kwietniu 2026 r. raportu „(Nie)jawne komisje – raport z monitoringu” wynika, że po zebraniu odpowiedzi i uporządkowaniu danych analizą objęto około 2400 samorządów, a pełny standard transmisji wszystkich komisji wraz z archiwizacją nagrań spełniały 22 jednostki.

Wynik ten pokazuje, że rozwiązanie jest stosowane w praktyce, ale nadal należy do rzadkości.

Koszty trzeba policzyć dla rzeczywiście proponowanego rozwiązania

Koszt wdrożenia zależy od wyposażenia urzędu, liczby posiedzeń, sposobu publikacji, wymogów dostępności cyfrowej oraz zakresu czynności wykonywanych przed udostępnieniem materiału.

Nie należy jednak utożsamiać kosztu nagrania audio do późniejszego udostępnienia z kosztami profesjonalnej transmisji obrazu na żywo.

W opracowanym przez Sieć Obywatelską Watchdog Polska „Jawne komisje – narzędziownik” wskazano przykład miasta liczącego około 300 tys. mieszkańców, w którym w 2025 r. koszt transmisji i nagrań komisji wynosił około 400 zł miesięcznie przy wykorzystaniu sprzętu używanego już do transmisji sesji.

Nie jest to uniwersalna stawka dla każdej gminy. Pokazuje jednak, że zanim koszty zostaną uznane za przeszkodę, powinny zostać rzeczywiście policzone dla wariantu, którego dotyczy petycja.

Jeżeli gmina twierdzi, że realizacja postulatu jest zbyt kosztowna, zasadne jest także wyjaśnienie, dlaczego prostszy model stosowany w innych samorządach – oparty na lokalnym nagraniu audio, istniejących mikrofonach lub prostym rejestratorze i późniejszej publikacji – nie może zostać zastosowany również w tej gminie. Warunki organizacyjne poszczególnych JST mogą się różnić, dlatego nie zakładam identycznego kosztu. Jeżeli jednak koszt ma uzasadniać odmowę, proszę wskazać konkretne różnice techniczne, organizacyjne lub prawne powodujące, że wariant prosty nie jest możliwy albo byłby istotnie droższy.

Jeżeli argumentem przeciwko realizacji petycji mają być koszty, proszę o przedstawienie kalkulacji dotyczącej rozwiązania, o które faktycznie wnoszę – co najmniej nagrania audio i jego późniejszej publikacji – z uwzględnieniem sprzętu już posiadanego przez urząd.

Jeżeli konieczny miałby być zakup sprzętu lub usługi zewnętrznej, proszę o wskazanie cen, ofert albo innych danych, na których oparto kalkulację.

Nie powinno się przedstawiać jako niezbędnych kosztów profesjonalnej transmisji obrazu, operatora kamery, wozu transmisyjnego czy innych rozwiązań, których petycja nie wymaga. Sama wycena droższego rozwiązania nie wykazuje, że rozwiązanie prostsze jest niemożliwe.

Dostępność cyfrowa także powinna być uwzględniona w kalkulacji, ale nie należy mieszać kosztu samego nagrania i publikacji z kosztem dodatkowych usług. Publikacja materiałów powinna odpowiadać obowiązującym wymaganiom dostępności cyfrowej, w tym zapewniać wymaganą prawem alternatywę dla treści audio tam, gdzie obowiązek taki ma zastosowanie. Koszt transkrypcji, napisów lub ich korekty należy więc wykazać osobno, zamiast automatycznie przedstawiać go jako koszt samego nagrywania komisji.

Ochrona danych i innych informacji

Nagrywanie komisji musi odbywać się z poszanowaniem prawa do prywatności, ochrony danych osobowych oraz innych informacji prawnie chronionych. Jest to realny obowiązek organizacyjny, ale nie stanowi automatycznie przeszkody uniemożliwiającej wprowadzenie systemu.

Nie oznacza to jednak, że pojawienie się informacji wymagającej ochrony musi prowadzić do rezygnacji z publikacji całego jawnego posiedzenia.

Nagranie przeznaczone do późniejszej publikacji można wcześniej sprawdzić. Jeżeli zachodzi taka potrzeba, odpowiednie ograniczenie może dotyczyć konkretnego fragmentu materiału. W materiałach UODO dotyczących nagrywania obrad samorządowych wskazuje się m.in. na minimalizację zakresu danych, właściwe zaplanowanie sposobu rejestracji, analizę ryzyka oraz anonimizację. W praktyce można także organizować posiedzenie tak, aby dane osób prywatnych, których publiczne ujawnienie nie jest konieczne, nie były bez potrzeby odczytywane w jawnej części obrad.

Możliwość sprawdzenia nagrania przed publikacją jest jedną z praktycznych zalet tego rozwiązania w porównaniu z transmisją na żywo.

Pilotaż zamiast odmowy opartej na założeniach

Jeżeli Rada uzna, że przed objęciem systemem wszystkich komisji potrzebne jest jego praktyczne sprawdzenie, rozwiązaniem może być pilotaż.

Proponuję objęcie nim co najmniej dwóch komisji przez okres co najmniej 3 miesięcy i minimum czterech posiedzeń. Jeżeli w tym okresie odbędzie się mniej niż cztery posiedzenia, pilotaż może zostać przedłużony, nie dłużej jednak niż do 6 miesięcy.

Pozwoli to sprawdzić rzeczywisty nakład pracy, jakość nagrań, koszty, problemy techniczne oraz ewentualne sytuacje wymagające ograniczenia publikacji. Po zakończeniu pilotażu zasadne jest

przedstawienie Radzie i mieszkańcom krótkiego podsumowania obejmującego co najmniej liczbę nagranych i opublikowanych posiedzeń, rzeczywiste koszty, czas obsługi, terminy publikacji, problemy techniczne, przypadki anonimizacji lub wyciszenia oraz – jeżeli dane są dostępne – zainteresowanie opublikowanymi materiałami.

Rada będzie mogła wówczas ocenić rozwiązanie na podstawie rzeczywistych danych z własnej gminy, a nie przewidywać.

Brak wykazanego zainteresowania społecznego nie powinien sam w sobie kończyć sprawy. Trudno rzetelnie mierzyć zainteresowanie archiwum, które jeszcze nie istnieje. Jeżeli argumentem przeciw wdrożeniu ma być niewielkie zapotrzebowanie mieszkańców, pilotaż pozwala zweryfikować tę tezę na podstawie rzeczywistych danych, zamiast przyjmować ją z góry.

W przypadku nieuwzględnienia petycji

Jeżeli całość lub część petycji nie zostanie uwzględniona, proszę o merytoryczne odniesienie się do poszczególnych punktów petycji i wskazanie konkretnych powodów odnoszących się do przedstawionego rozwiązania, a nie wyłącznie do szerszego lub droższego modelu technicznego, którego petycja nie wymaga.

W przypadku przeszkody prawnej proszę o wskazanie konkretnej podstawy prawnej oraz wyjaśnienie, dlaczego uniemożliwia ona przyjęcie lokalnego standardu nagrywania i późniejszej publikacji jawnych posiedzeń komisji.

W przypadku przeszkody finansowej proszę o przedstawienie kalkulacji kosztów najprostszego wariantu opartego na pełnym nagraniu audio i jego późniejszej publikacji, z uwzględnieniem sprzętu już posiadanego przez urząd oraz oddzielnym wykazaniem kosztów dodatkowych, takich jak transkrypcja, napisy, anonimizacja czy usługi zewnętrzne.

W przypadku przeszkody technicznej lub organizacyjnej proszę o jej konkretne opisanie, wskazanie czynności, których wykonanie byłoby konieczne, oraz – o ile jest to możliwe – oszacowanie nakładu pracy. Jeżeli przeszkodą ma być ochrona danych osobowych lub innych informacji prawnie chronionych, proszę wskazać, dlaczego problemu nie można rozwiązać przez właściwą organizację obrad, minimalizację danych, sprawdzenie nagrania albo wyłączenie z publikacji tylko niezbędnego fragmentu. Jeżeli argumentem ma być brak zainteresowania mieszkańców, proszę wskazać dane, na których oparto taką ocenę.

Samo stwierdzenie, że ustawa nie nakłada obecnie na gminę obowiązku nagrywania komisji, nie odpowiada na przedmiot tej petycji. Nie twierdzę bowiem, że taki powszechny obowiązek już istnieje. Wnoszę o przyjęcie przez samorząd wyższego standardu jawności w ramach możliwości, które dają obowiązujące prawo.

Jeżeli część petycji zostanie uznana za należącą do właściwości innego podmiotu, proszę o zastosowanie art. 6 ust. 2 ustawy o petycjach i przekazanie temu podmiotowi jedynie odpowiedniej części sprawy.

Podsumowanie

Komisje są miejscem, w którym radni szczegółowo analizują sprawy, dyskutują i wysłuchują argumentów różnych stron.

Mieszkaniec obecny na jawnym posiedzeniu może samodzielnie je nagrać. Nie każdy może jednak uczestniczyć w nim osobiście.

Publiczne nagranie pozwala mieszkańcom poznać rzeczywisty przebieg prac komisji, a radnym wrócić do argumentów przedstawionych przed komisją przed podjęciem decyzji na sesji.

Nie wymaga to tworzenia profesjonalnego systemu transmisji telewizyjnej.

W wielu przypadkach wystarczy wykorzystanie sprzętu, którym urząd już dysponuje, albo prostego urządzenia rejestrującego dźwięk. Jeżeli nagrania już powstają, można wykorzystać istniejący materiał.

Jeżeli istnieją wątpliwości dotyczące kosztów lub organizacji, można rozpocząć od pilotażu i na tej podstawie ustalić rzeczywisty nakład pracy i wydatki.

Zwracam się zatem o wprowadzenie rozwiązania, które pozwoli mieszkańcom i radnym w prosty sposób wracać do przebiegu jawnych posiedzeń komisji.

Proszę o poinformowanie mnie o sposobie rozpatrzenia petycji wraz z uzasadnieniem.

Wyrażam zgodę na udostępnienie mojego imienia, nazwiska oraz adresu e-mail. Nie wyrażam zgody na udostępnienie mojego adresu zamieszkania ani adresu do korespondencji.

Z poważaniem

Marcin Łowicki

Materiały i źródła

1. BIP Miasta Bierunia – nagrania z posiedzeń sesji i komisji
<https://bip.bierun.pl/wladze-miasta/nagrania-z-posiedzen-sesji-i-komisji>
2. BIP Miasta Bierunia – rejestr zarządzeń Burmistrza Miasta Bierunia, w tym zarządzenie nr B.0050.016.2014 z 23 stycznia 2014 r.
<https://bip.bierun.pl/prawo/zarzadzenia-burmistrza>
3. Rzecznik Praw Obywatelskich – materiały dotyczące nagrywania posiedzeń komisji rady gminy oraz dostępu do nagrań
<https://bip.brpo.gov.pl/pl/content/rpo-komisje-rady-gminy-nagrywanie-sejm-odpowiedz>
4. Rzecznik Praw Obywatelskich – prawo do udziału w jawnych posiedzeniach komisji i możliwość ich rejestrowania
<https://bip.brpo.gov.pl/pl/content/rpo-samorzad-rady-prawo-wstępu-mswia>
5. Sieć Obywatelska Watchdog Polska, „(Nie)jawne komisje – raport z monitoringu”, 10 kwietnia 2026 r.
<https://siecobywatelska.pl/niejawne-komisje-raport-z-monitoringu/>
6. Sieć Obywatelska Watchdog Polska, „Jawne komisje – narzędziownik”, 4 maja 2026 r.
<https://siecobywatelska.pl/jawne-komisje-narzedziownik/>
7. Ciechocinek – publiczne archiwum zapisów posiedzeń komisji Rady Miejskiej
<https://ciechocinek.pl/category/rada-miejska/>
8. Odpowiedź Gminy Miejskiej Ciechocinek na wniosek o informację publiczną, WOS.1431.145.2026 z 4 września 2026 r. – materiał w aktach wnioskodawcy
9. Odpowiedź Urzędu Miejskiego w Bieruniu na wniosek o informację publiczną, ORM.1431.2.2026 z 3 września 2026 r. – materiał w aktach wnioskodawcy
10. Urząd Ochrony Danych Osobowych – „Nagrywanie i transmisje z posiedzeń w samorządach, a ochrona danych”
<https://uodo.gov.pl/pl/383/3649>
11. Ustawa z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej – art. 18–19
<https://eli.gov.pl/eli/DU/2022/902/ogl>
12. Rzecznik Praw Obywatelskich – stanowisko dotyczące prawa wstępu na posiedzenia komisji i możliwości samodzielnego nagrywania, aktualizacja z 16 września 2026 r.
<https://bip.brpo.gov.pl/pl/content/rpo-samorzad-rady-prawo-wstępu-mswia-odpowiedz>
13. Ministerstwo Cyfryzacji – zasady dostępności cyfrowej multimediów, w tym transkrypcja materiałów audio
<https://www.gov.pl/web/dostepnosc-cyfrowa/multimedia>